TIESAS SPRIEDUMS (pirmā palāta)

2021. gada 15. jūlijā*

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Tiesu iestāžu sadarbība civillietās – Tiesību akti, kas piemērojami līgumiskām saistībām – Regula (EK) Nr. 593/2008 – 3. un 8. pants – Pušu izvēlēti tiesību akti – Individuālie darba līgumi – Darba ņēmēji, kas strādā vairākās dalībvalstīs – Ciešākas saiknes esamība ar valsti, kas nav tā, kurā vai no kuras darbinieks pastāvīgi veic darbu, vai tā, kurā atrodas uzņēmums, kas pieņēmis darbā darbinieku – Jēdziens "noteikumi, no kuriem nevar atkāpties, savstarpēji vienojoties" – Minimālā alga

Apvienotajās lietās C-152/20 un C-218/20

par diviem lūgumiem sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Tribunalul Mureş* (Murešas apgabaltiesa, Rumānija) iesniedza ar 2019. gada 1. oktobra un 10. decembra lēmumiem un kas Tiesā reģistrēts 2020. gada 30. martā un 27. maijā, tiesvedībās

DG,

EH

pret

SC Gruber Logistics SRL (C-152/20)

un

Sindicatul Lucrătorilor din Transporturi, TD

pret

SC Samidani Trans SRL (C-218/20),

TIESA (pirmā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs Ž. K. Bonišo [*J.-C. Bonichot*], tiesneši L. Bejs Larsens [*L. Bay Larsen*], K. Toadere [*C. Toader*], M. Safjans [*M. Safjan*] (referents) un N. Jēskinens [*N. Jääskinen*],

ģenerāladvokāts: M. Kamposs Sančess-Bordona [*M. Campos Sánchez-Bordona*],

sekretārs: A. Kalots Eskobars [*A. Calot Escobar*],

* Tiesvedības valoda – rumāņu.

ņemot vērā rakstveida procesu,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

– Rumānijas valdības vārdā – *E. Gane* un *L. Lițu*, pārstāves,

– Somijas valdības vārdā – *M. Pere*, pārstāve,

– Eiropas Komisijas vārdā – sākotnēji *M. Wilderspin* un *M. Carpus Carcea*, vēlāk – *M. Carpus Carcea*, pārstāvji,

noklausījusies ģenerāladvokāta secinājumus 2021. gada 22. aprīļa tiesas sēdē,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 Lūgumi sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr. 593/2008 (2008. gada 17. jūnijs) par tiesību aktiem, kas piemērojami līgumsaistībām (Roma I) (OV 2008, L 177, 6. lpp.; turpmāk tekstā – "Romas I regula"), 3. un 8. pantu.

2 Šie lūgumi tika iesniegti tiesvedībās starp Rumānijas kravas automobiļu vadītājiem un viņu darba devējiem – Rumānijā dibinātām komercsabiedrībām – par viņu darba samaksas apmēru.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

3 Romas I regulas 11., 23. un 35. apsvērumā ir noteikts:

"(11) Līgumsaistību jomā pušu brīvībai izvēlēties piemērojamos tiesību aktus vajadzētu būt vienam no kolīziju normu sistēmas balstiem.

[..]

(23) Attiecībā uz līgumiem, kas noslēgti ar pusēm, kuras tiek uzskatītas par vājākām, šīs puses būtu jāaizsargā ar kolīziju normām, kas to interesēm ir labvēlīgākas nekā vispārējās normas.

[..]

(35) Darbiniekiem nedrīkstētu liegt aizsardzību, ko viņiem piešķir noteikumi, no kuriem nevar atkāpties, savstarpēji vienojoties, vai no kuriem var atkāpties vienīgi viņiem par labu."

4 Šīs regulas 3. pantā ir noteikts:

"1. Līgumu reglamentē tie tiesību akti, kurus izvēlas puses. Izvēli vai nu skaidri izdara, vai arī to nepārprotami izsaka līguma noteikumi vai lietas apstākļi. Izdarot izvēli, puses var izraudzīties tiesību aktus, kas piemērojami visam līgumam vai tikai kādai tā daļai.

2. Puses var jebkurā laikā vienoties līgumam piemērot tiesību aktus, kas nav tie tiesību akti, kuri iepriekš to reglamentēja vai nu atbilstīgi agrākai izvēlei, kas izdarīta saskaņā ar šo pantu, vai atbilstīgi citiem šīs regulas noteikumiem. Jebkuras izmaiņas attiecībā uz piemērojamajiem tiesību aktiem, kuras izdarītas pēc līguma noslēgšanas, neskar tā formālo spēkā esamību saskaņā ar 11. pantu vai negatīvi neiespaido trešo personu tiesības.

3. Ja izvēles izdarīšanas laikā visi citi būtiskie situācijas elementi atrodas citā valstī, kas nav valsts, kuras tiesību aktiem par labu izdarīta izvēle, pušu izvēle neskar to minētās citas valsts tiesību aktu piemērošanu, no kuriem nevar atkāpties, savstarpēji vienojoties.

4. Ja izvēles izdarīšanas laikā visi citi būtiskie situācijas elementi atrodas vienā vai vairākās dalībvalstīs, pušu izvēle par labu piemērojamiem tiesību aktiem, kas nav kādas dalībvalsts tiesību akti, neskar to [Savienības] tiesību aktu noteikumu – attiecīgā gadījumā, kā tie īstenoti tiesas atrašanās dalībvalstī – piemērošanu, no kuriem nevar atkāpties, savstarpēji vienojoties.

5. Pušu piekrišanas pastāvēšanu un spēkā esamību saistībā ar piemērojamo tiesību aktu izvēli nosaka saskaņā ar 10., 11. un 13. pantu."

5 Saskaņā ar minētās regulas 8. pantu:

"1. Individuālos darba līgumus reglamentē tiesību akti, ko puses izvēlējušās atbilstīgi 3. pantam. Tomēr šādas izvēles iznākumā darbiniekam nedrīkst būt liegta aizsardzība, kas tam piešķirta ar noteikumiem, no kuriem nevar atkāpties, savstarpēji vienojoties, atbilstīgi tiesību aktiem, kurus piemērotu saskaņā ar šā panta 2., 3. un 4. punktu, ja nebūtu izdarīta izvēle.

2. Ciktāl puses nav izdarījušas izvēli attiecībā uz individuālajam darba līgumam piemērojamiem tiesību aktiem, līgumu reglamentē tās valsts tiesību akti, kurā vai – ja tā nav – no kuras darbinieks pastāvīgi veic darbu, pildot līgumu. Ja darbinieks uz laiku ir nodarbināts citā valstī, neuzskata, ka ir mainījusies valsts, kurā darbinieks pastāvīgi veic savu darbu.

3. Ja piemērojamos tiesību aktus nevar noteikt atbilstīgi 2. punktam, līgumu reglamentē tās valsts tiesību akti, kurā atrodas uzņēmums, kas pieņēma darbinieku.

4. Ja apstākļi kopumā liecina, ka līgums ir ciešāk saistīts ar citu valsti, kas nav 2. vai 3. punktā norādītā valsts, piemēro šīs citas valsts tiesību aktus."

Rumānijas tiesības

6 2003. gada 28. februāra *Ordinul ministrului muncii și solidarității sociale nr. 64 pentru aprobarea modelului-cadru al contractului individual de muncă* (darba un sociālās solidaritātes ministra Dekrēts Nr. 64, ar ko apstiprina individuālā darba līguma paraugu; 2003. gada 4. marta *Monitorul Oficial al României* Nr. 139, turpmāk tekstā – "dekrēts Nr. 64/2003"), 2. panta 1. punkts bija formulēts šādi:

"Individuālajā darba līgumā, kas ir noslēgts starp darba devēju un darbinieku, obligāti ir jāietver paraugā norādītie elementi."

7 Šī dekrēta pielikuma 2. panta 1. punktā minētā parauga N sadaļā bija paredzēts:

"Šī individuālā darba līguma noteikumus papildina 2003. gada 24. janvāra [*Legea nr. 53/2003 – Codul muncii* (Likums Nr. 53/2003 par darba kodeksu; 2003. gada 5. februāra *Monitorul Oficial al României* Nr. 72)] noteikumi un piemērojamā darba koplīguma noteikumi [..]."

Pamatlietas un prejudiciālie jautājumi

Lieta C-152/20

8 Pamatstrīds lietā C-152/20 ir par divu Rumānijas kravas automobiļu vadītāju – DG un EH –, kuri bija nodarbināti sabiedrībā *SC Gruber Logistics SRL*, darba samaksu. Viņu individuālajos darba līgumos, kas ir sagatavoti gan rumāņu, gan itāļu valodā, bija paredzēts, ka šajos līgumos ietvertās klauzulas papildina Likuma Nr. 53/2003 noteikumi. Turklāt minētajos līgumos bija paredzēts, ka ar tiem saistītie strīdi ir piekritīgi tiesai, kas ir kompetenta *ratione materiae* un *ratione loci*. Attiecībā uz darba vietu līgumos bija paredzēts, ka "darbi [tika] veikti sabiedrības garāžas/darbības veikšanas vietas/citas darbības vietas (nodaļā/darbnīcā/birojā/dienestā) Oradjas [*Oradea*] [(Rumānija)] pašvaldībā un saskaņā ar deleģējumiem/norīkojumiem uz birojiem vai klientu un pašreizējo un nākotnes piegādātāju darbības veikšanas vietām jebkurā vietā valstī vai ārvalstīs, kur ir vajadzīgs arī transportlīdzeklis, ko darba ņēmējs izmanto savu pienākumu veikšanai, vai jebkurā citā vietā, kur darba ņēmējs veic pārvadājumu darbības".

9 DG un EH pret *SC Gruber Logistics* iesniedza prasību *Tribunalul Mureș* (Murešas apgabaltiesa, Rumānija), lūdzot šai sabiedrībai piespriest samaksāt starpību starp faktiski saņemtajām algām un minimālajām algā, uz kādām, kā viņi uzskata, viņiem esot bijušas tiesības saskaņā ar Itālijas tiesību aktiem par minimālo algu sauszemes pārvadājumu nozarē, jo šī alga Itālijā ir noteikta transporta nozares darba koplīgumā.

10 DG un EH apgalvo, ka Itālijas tiesību akti par minimālo algu ir piemērojami viņu individuālajiem darba līgumiem saskaņā ar Romas I regulas 8. pantu. Lai gan šie līgumi ir noslēgti Rumānijā, parasti viņi savu darbu veica Itālijā. Viņi apgalvo, ka vieta, no kuras viņi veica savus uzdevumus, no kuras viņi saņēma norādījumus un kurā viņi atgriezās pēc uzdevumu izpildes, bija Itālijā. Turklāt lielākā daļa viņu pārvadājumu uzdevumu esot tikusi veikta Itālijā. Ņemot vērā 2011. gada 15. marta spriedumu *Koelzsch* (C-29/10, EU:C:2011:151), DG un EH apgalvo, ka viņiem ir tiesības uz minimālo algu, kāda ir piemērojama Itālijā.

11 *SC Gruber Logistics* uzskata, ka DG un EH strādā tās labā ar Rumānijā reģistrētiem kravas automobiļiem, pamatojoties uz transporta licencēm, kas ir izsniegtas saskaņā ar piemērojamajiem Rumānijas tiesību aktiem, jo visus norādījumus dod *SC Gruber Logistics* un DG un EH darbība tiek organizēta Rumānijā. Līdz ar to šī sabiedrība apgalvo, ka pamatlietā aplūkotajiem darba līgumiem ir jāpiemēro Rumānijas tiesību akti.

12 Šādos apstākļos *Tribunalul Mureș* (Murešas apgabaltiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

"1) Vai [Romas I] regulas [..] 8. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka individuālajam darba līgumam piemērojamo tiesību aktu izvēle izslēdz tās valsts tiesību aktu piemērošanu, kurā darba ņēmējs pastāvīgi ir veicis darbu, vai arī tādējādi, ka piemērojamo tiesību aktu izvēle izslēdz minētās regulas 8. panta 1. punkta otrā teikuma piemērošanu?

2) Vai [Romas I] regulas [..] 8. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka [tiesības uz] minimālo algu, kas ir spēkā valstī, kurā darba ņēmējs pastāvīgi ir veicis darbu, ir tiesības, uz kurām attiecas "noteikumi, no kuriem nevar atkāpties, savstarpēji vienojoties, atbilstīgi tiesību aktiem, kurus piemērotu [..], ja nebūtu izdarīta izvēle" minētās regulas 8. panta 1. punkta otrā teikuma izpratnē?

3) Vai [Romas I] regulas [..] 3. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tas nepieļauj, ka Rumānijas Darba kodeksa noteikumu norādīšana individuālajā darba līgumā ir līdzvērtīga Rumānijas tiesību aktu izvēlei, ciktāl Rumānijā ir vispāratzīts, ka [pastāv likumā noteikts pienākums] šādu [Rumānijas tiesību aktu] izvēles klauzulu [iekļaut] individuālā darba līgumā? Citiem vārdiem sakot, vai [Romas I] regulas [..] 3. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tas nepieļauj valsts tiesību normas un praksi, atbilstoši kuriem individuālajos darba līgumos obligāti tiek iekļauta klauzula par [valsts] tiesību aktu izvēli?"

Lieta C-218/20

13 Pamatstrīds lietā C-218/20 attiecas uz tiesību aktu, kas ir piemērojams darba samaksai, kuru saņem Rumānijas kravas automobiļa vadītājs DT, ko nodarbina Rumānijas sabiedrība *SC Samidani Trans SRL*. DT savu darbību esot veicis tikai Vācijā.

14 DT individuālajā darba līgumā bija ietverta klauzula, kas paredzēja, ka šī līguma noteikumus papildina Likuma Nr. 53/2003 noteikumi. Turklāt tajā bija ietverta klauzula, kurā bija precizēts, ka strīdi par minēto darba līgumu ir jāizskata tiesā, kas ir kompetenta *ratione materiae* un *ratione loci*.

15 Šajā pašā darba līgumā nebija skaidri minēta vieta, kurā darba ņēmējam ir jāveic sava darbība. DT apgalvo, ka vieta, no kuras viņš veica savus uzdevumus un no kuras viņš saņēma norādījumus, bija Vācija. Turklāt kravas automobiļi, ko viņš izmantoja, bija novietoti Vācijā, un pārvadājuma uzdevumi, kurus viņš veica, notika Vācijas robežās.

16 Ar prasību, kas ir iesniegta iesniedzējtiesā – *Sindicatul Lucrătorilor din Transporturi* (Transporta nozares darba ņēmēju arodbiedrība, Rumānija), arodbiedrība, kuras biedrs ir DT, viņa vārdā lūdza, lai *SC Samidani Trans* tiktu piespriests samaksāt DT starpību starp viņa faktiski saņemtajām

darba algām un minimālo algu, uz ko viņam esot bijušas tiesības saskaņā ar Vācijas tiesībām par minimālo algu. Turklāt šī arodbiedrība apgalvo, ka DT ir tiesības uz tās darba algas samaksu, kas atbilst Vācijas tiesībās paredzētajam "trīspadsmitajam" un "četrpadsmitajam" mēnesim.

17 Šī arodbiedrība apgalvo, ka Vācijas likums par minimālo algu ir piemērojams DT darba līgumam saskaņā ar Romas I regulas 8. pantu. Lai gan viņa individuālais darba līgums ir noslēgts Rumānijā, DT savu darbu pastāvīgi esot veicis Vācijā. Ņemot vērā 2011. gada 15. marta spriedumu *Koelzsch* (C-29/10, EU:C:2011:151), DT tādējādi esot tiesības uz Vācijas tiesībās paredzēto minimālo algu.

18 *SC Samidani Trans* apstrīd šo apgalvojumu un apgalvo, ka pamatlietā aplūkotā darba līguma puses konkrēti ir noteikušas, ka individuālajam darba līgumam piemērojamie tiesību akti ir Rumānijas darba tiesības.

19 Šādos apstākļos *Tribunalul Mureș* (Murešas apgabaltiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

"1) [Romas I] regulas 8. panta interpretācija: vai individuālajam darba līgumam piemērojamo tiesību aktu izvēle izslēdz tās valsts tiesību aktu piemērošanu, kurā darba ņēmējs pastāvīgi ir veicis savu darbu, un vai tas, ka ir veikta piemērojamo tiesību aktu izvēle, izslēdz minētās regulas 8. panta 1. punkta otrā teikuma piemērošanu?

2) [Romas I] regulas 8. panta interpretācija: vai minimālā alga, kas ir piemērojama valstī, kurā darba ņēmējs pastāvīgi ir veicis savu darbu, ir tiesības, kas ietilpst "noteikumos, no kuriem nevar atkāpties, savstarpēji vienojoties, atbilstīgi tiesību aktiem, kurus piemērotu, ja nebūtu izdarīta izvēle" minētās regulas 8. panta 1. punkta otrā teikuma izpratnē?

3) [Romas I] regulas 3. panta interpretācija: vai individuālajā darba līgumā norāde uz Rumānijas Darba kodeksa noteikumiem ir līdzvērtīga Rumānijas tiesību aktu izvēlei, jo Rumānijā ir vispārzināms, ka darba devējs iepriekš nosaka individuālā darba līguma saturu?"

Par prejudiciālajiem jautājumiem

Par pirmo un otro jautājumu lietās C-152/20 un C-218/20

20 Ar pirmo un otro jautājumu lietās C-152/20 un C-218/20, kas ir jāizskata kopā, iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai Romas I regulas 8. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tad, ja tiesību aktus, kuri reglamentē individuālo darba līgumu, ir izvēlējušās šī līguma puses, un ja tie atšķiras no tiesību aktiem, kas ir piemērojami saskaņā ar šī panta 2., 3. vai 4. punktu, pēdējo minēto tiesību aktu piemērošana ir jāizslēdz un attiecīgā gadījumā – kādā mērā tā ir jāizslēdz.

21 Vispirms ir jākonstatē, ka no lēmumiem par prejudiciālu jautājumu uzdošanu neizriet, vai pamatlietā aplūkotie kravas automobiļu vadītāji ir norīkoti darba ņēmēji Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 96/71/EK (1996. gada 16. decembris) par darba ņēmēju norīkošanu darbā pakalpojumu sniegšanas jomā (OV 1997, L 18, 1. lpp.) izpratnē vai darba ņēmēji, kuri, lai gan viņiem nav šāda statusa, pastāvīgi savu darbu veic valstī, kas nav tā, kurā ir darba devēja juridiskā adrese. Tā kā iesniedzējtiesai ir jākonstatē tajā izskatāmo strīdu faktiskie apstākļi, šīs tiesas uzdotie jautājumi tiks analizēti, ņemot vērā tikai Romas I regulu.

22 Romas I regulas 8. pantā ir paredzētas īpašas kolīziju normas attiecībā uz individuālo darba līgumu, kuras ir piemērojamas tad, ja, pildot šādu līgumu, darbs tiek veikts vismaz vienā valstī, kas nav tā, kuras tiesību akti ir izvēlēti.

23 Šī panta 1. punktā ir paredzēts, ka individuālo darba līgumu reglamentē tiesību akti, kurus puses ir izvēlējušās atbilstīgi šīs regulas 3. pantam, un ka šādas izvēles iznākumā darbiniekam nedrīkst būt liegta aizsardzība, kas tam ir piešķirta ar noteikumiem, no kuriem nevar atkāpties, savstarpēji vienojoties, atbilstīgi tiesību aktiem, kurus piemērotu līgumam saskaņā ar minētā panta 2., 3. un 4. punktu, ja nebūtu izdarīta šāda izvēle.

24 Ja šīs tiesību normas attiecīgajam darbiniekam piedāvā labāku aizsardzību nekā izvēlēto tiesību aktu normas, tās prevalē pār pēdējām minētajām, lai gan, kā ģenerāladvokāts to ir uzsvēris secinājumu 43. punktā, izvēlētie tiesību akti paliek piemērojami pārējām līgumiskajām attiecībām.

25 Šajā ziņā ir jānorāda, ka Romas I regulas 8. panta 2. punktā ir atsauce uz tās valsts tiesību aktiem, kurā vai – ja tā nav – no kuras darbinieks pastāvīgi veic darbu, pildot darba līgumu.

26 Tādējādi šīs regulas 8. panta mērķis ir, cik vien iespējams, garantēt, ka tiek ievēroti noteikumi, kas nodrošina darbinieka aizsardzību un kas ir paredzēti tās valsts tiesībās, kurā viņš veic savu profesionālo darbību (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2016. gada 18. oktobris, *Nikiforidis*, C-135/15, EU:C:2016:774, 48. punkts un tajā minētā judikatūra).

27 Kā ģenerāladvokāts to ir norādījis secinājumu 44. punktā, Romas I regulas 8. panta pareiza piemērošana līdz ar to nozīmē, pirmkārt, ka valsts tiesa identificē tiesību aktus, kas būtu bijuši piemērojami, ja nebūtu izdarīta izvēle, un saskaņā ar tiem nosaka noteikumus, no kuriem nevar atkāpties, savstarpēji vienojoties, un, otrkārt, ka aizsardzības līmeni, kāds darbiniekam ir saskaņā ar šiem noteikumiem, šī tiesa salīdzina ar to, kāds ir paredzēts pušu izvēlētajos tiesību aktos. Ja minētajos noteikumos paredzētais līmenis nodrošina labāku aizsardzību, ir jāpiemēro šie noteikumi.

28 Šajā gadījumā iesniedzējtiesa, šķiet, uzskata, ka, ņemot vērā vietas, kur pamatlietā aplūkotie autovadītāji pastāvīgi veica darbu, daži Itālijas noteikumi un daži Vācijas noteikumi par minimālo algu saskaņā ar Romas I regulas 8. panta 1. punktu varētu būt piemērojami Rumānijas tiesību aktu vietā, ko ir izvēlējušās pamatlietā aplūkoto darba līgumu puses.

29 Runājot par to, vai šādas tiesību normas ir noteikumi, no kuriem nevar atkāpties, savstarpēji vienojoties, šī noteikuma izpratnē, ir jānorāda, ka no paša minētā noteikuma formulējuma izriet, ka šis jautājums ir jāvērtē saskaņā ar tiesību aktiem, kas būtu bijuši piemērojami, ja nebūtu izdarīta izvēle. Tādējādi pašai iesniedzējtiesai būs jāinterpretē attiecīgā valsts tiesību norma.

30 Jāprecizē arī, ka, tā kā Romas I regulā nav kritēriju, kas ļautu noteikt, vai valsts tiesību norma ir noteikums vai tiesību akts šīs regulas 8. panta 1. punkta izpratnē, ja no valsts tiesībām izriet, ka normas, kas ir ietvertas līgumos, kuri ne vienmēr ir tiesību akti, ir imperatīvas, tiesai ir jārespektē šī izvēle pat tad, ja tā atšķiras no tās, kas ir izdarīta tās valsts tiesībās.

31 Konkrēti runājot par tiesību normām par minimālo algu valstī, kurā darbinieks pastāvīgi ir veicis savu darbību, tās principā var kvalificēt par "noteikumiem, no kuriem nevar atkāpties, savstarpēji vienojoties, atbilstīgi tiesību aktiem, kurus piemērotu, ja nebūtu izdarīta izvēla", Romas I regulas 8. panta 1. punkta izpratnē, kā ģenerāladvokāts to ir norādījis secinājumu 72. un 107. punktā.

32 Ņemot vērā iepriekš izklāstīto, uz pirmo un otro jautājumu lietās C-152/20 un C-218/20 ir jāatbild, ka Romas I regulas 8. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tad, ja tiesību aktus, kas reglamentē individuālo darba līgumu, ir izvēlējušās šī līguma puses un ja tie atšķiras no tiesību aktiem, kuri ir piemērojami saskaņā ar šī panta 2., 3. vai 4. punktu, pēdējo minēto tiesību aktu piemērošana ir jāizslēdz, izņemot "noteikumus, no kuriem nevar atkāpties, savstarpēji vienojoties," atbilstīgi šiem tiesību aktiem, šīs regulas 8. panta 1. punkta izpratnē, un kuros principā var ietilpt tiesību normas par minimālo algu.

Par trešo jautājumu lietās C-152/20 un C-218/20

33 Vispirms ir jānorāda – tā kā Tiesai ir tiesības no visas iesniedzējtiesas iesniegtās informācijas un tostarp no lēmuma par prejudiciāla jautājuma uzdošanu pamatojuma izdalīt tos Savienības tiesību elementus, kuriem ir nepieciešama interpretācija, ņemot vērā strīda priekšmetu (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2021. gada 22. aprīlis, *Profi Credit Slovakia*, C-485/19, EU:C:2021:313, 50. punkts un tajā minētā judikatūra), trešais jautājums šajās lietās ir jāsaprot tā, ka tas attiecas uz Romas I regulas 8. pantu.

34 Pat ja iesniedzējtiesa šajā jautājumā ir atsaukusies uz vispārīgu noteikumu, kas ir ietverts šīs regulas 3. pantā, ir jānorāda, kā tas ir atgādināts šī sprieduma 22. punktā, ka minētajā 8. pantā ir ietvertas īpašās kolīziju normas par darba līgumu.

35 Līdz ar to trešais jautājums lietās C-152/20 un C-218/20, kas abās šajās lietās ir uzdots nedaudz atšķirīgā formulējumā, ir jāsaprot tā, ka tajos būtībā tiek vaicāts, vai Romas I regulas 8. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka:

– pirmkārt, tiek uzskatīts, ka individuālā darba līguma puses var brīvi izvēlēties tiesību aktus, kas ir piemērojami šim līgumam, pat tad, ja kādā valsts tiesību normā ir paredzēts pienākums minētajā līgumā ietvert klauzulu, saskaņā ar kuru līguma noteikumus papildina valsts darba tiesības, un

– otrkārt, tiek uzskatīts, ka individuālā darba līguma puses var brīvi izvēlēties tiesību aktus, kas ir piemērojami šim līgumam, pat tad, ja līguma klauzulu, kura attiecas uz šo izvēli, ir formulējis darba devējs un darba ņēmējs to ir tikai akceptējis.

36 Jāatgādina, pirmkārt, ka Romas I regulas 3. pantā, uz kuru ir atsauce šīs pašas regulas 8. pantā, saistībā ar tiesību aktu kolīziju ir nostiprināts gribas autonomijas princips (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2016. gada 18. oktobris, *Nikiforidis*, C-135/15, EU:C:2016:774, 42. punkts, un 2013. gada 17. oktobris, *Unamar*, C-184/12, EU:C:2013:663, 49. punkts). Šī tiesību norma līguma pusēm ļauj brīvi izvēlēties tiesību aktus, kas reglamentē to līgumu. Saskaņā ar minētās regulas 3. panta 1. punktu piemērojamo tiesību aktu izvēle var būt skaidri izteikta vai pietiekami skaidri pausta līguma noteikumos vai pēc lietas apstākļiem. Šai izvēlei nepārprotami ir jāizriet no līguma noteikumiem vai no lietas apstākļiem.

37 Pēc tam, runājot par prasību, ka piemērojamo tiesību aktu izvēlei ir jābūt brīvai Romas I regulas 3. panta izpratnē, iesniedzējtiesa norāda, ka, skatot kopā Dekrēta Nr. 64/2003 2. panta 1. punktu un tā pielikumā ietverto individuālā darba līguma paraugu, no tiem izriet, ka pamatlietā aplūkoto līgumu pusēm pretēji šai prasībai ir pienākums izvēlēties Rumānijas tiesību aktus.

38 Rakstveida apsvērumos Rumānijas valdība tomēr apgalvo, ka valsts tiesībās nav paredzēts pienākums Rumānijas tiesību aktus izvēlēties par līgumam piemērojamiem tiesību aktiem. Tikai tad, ja puses pēc savas iniciatīvas izdara šo izvēli, tām ir jāievēro Dekrēts Nr. 64/2003 un līgums jāsagatavo atbilstoši šī dekrēta pielikumā ietvertajam paraugam, un tas nozīmē Rumānijas Darba kodeksa papildu piemērošanu. Tādējādi tādas klauzulas kā iesniedzējtiesas norādītā ietveršana ir sekas tam, ka puses ir izvēlējušās līgumam piemērojamos tiesību aktus.

39 Tikai iesniedzējtiesa var novērtēt, vai šī pēdējā valsts tiesību normas interpretācija ir pareiza, un tādējādi pārbaudīt, vai tas, ka līgumā ir ietverta klauzula, kas paredz Rumānijas Darba kodeksa piemērošanu, atspoguļo nevis pušu pienākumu izvēlēties Rumānijas tiesību aktus, bet apstiprina, ka tās netieši un brīvi ir izvēlējušās šos tiesību aktus saskaņā ar Romas I regulas 3. pantu.

40 Visbeidzot, runājot par to, vai tas, ka darba devējs iepriekš sagatavotā darba līgumā ietver klauzulu, kura paredz piemērojamo tiesību aktu izvēli, ļauj konstatēt brīvas izvēles neesamību, kas ir pretrunā Romas I regulas 3. pantam, ir jānorāda, ka šī regula neaizliedz izmantot darba devēja iepriekš sagatavotas tipveida klauzulas. Izvēles brīvība šīs tiesību normas izpratnē var tikt īstenota, dodot piekrišanu šādai klauzulai, un tā nevar tikt apšaubīta tikai tāpēc vien, ka šī izvēle ir izdarīta, pamatojoties uz klauzulu, ko ir izstrādājis un līgumā iekļāvis darba devējs.

41 Ņemot vērā iepriekš izklāstīto, uz trešo jautājumu lietās C-152/20 un C-218/20 ir jāatbild, ka Romas I regulas 8. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka:

– pirmkārt, tiek uzskatīts, ka individuālā darba līguma puses var brīvi izvēlēties šim līgumam piemērojamos tiesību aktus pat tad, ja līguma noteikumus papildina valsts darba tiesību akti saskaņā ar kādu valsts tiesību normu, ar nosacījumu, ka attiecīgā valsts tiesību norma neuzliek pusēm pienākumu par līgumam piemērojamajiem tiesību aktiem izvēlēties valsts tiesību aktus, un

– otrkārt, tiek uzskatīts, ka individuālā darba līguma puses principā var brīvi izvēlēties šim līgumam piemērojamos tiesību aktus pat tad, ja līguma klauzulu, kas attiecas uz šo izvēli, ir izstrādājis darba devējs un darbinieks to ir tikai akceptējis.

Par tiesāšanās izdevumiem

42 Attiecībā uz pamatlietas dalībniekiem šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (pirmā palāta) nospriež:

1) Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr. 593/2008 (2008. gada 17. jūnijs) par tiesību aktiem, kas piemērojami līgumsaistībām (Roma I), 8. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tad, ja tiesību aktus, kas reglamentē individuālo darba līgumu, ir izvēlējušās šī līguma puses un ja tie atšķiras no tiesību aktiem, kuri ir piemērojami saskaņā ar šī panta 2., 3. vai 4. punktu, pēdējo minēto tiesību aktu piemērošana ir jāizslēdz, izņemot "noteikumus, no kuriem nevar atkāpties, savstarpēji vienojoties," atbilstīgi šiem tiesību aktiem, šīs regulas 8. panta 1. punkta izpratnē, un kuros principā var ietilpt normas par minimālo algu.

2) Regulas Nr. 593/2008 8. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka:

– **pirmkārt, tiek uzskatīts, ka individuālā darba līguma puses var brīvi izvēlēties šim līgumam piemērojamos tiesību aktus pat tad, ja līguma noteikumus papildina valsts darba tiesību akti saskaņā ar kādu valsts tiesību normu, ar nosacījumu, ka attiecīgā valsts tiesību norma neuzliek pusēm pienākumu par līgumam piemērojamajiem tiesību aktiem izvēlēties valsts tiesību aktus, un**

– **otrkārt, tiek uzskatīts, ka individuālā darba līguma puses principā var brīvi izvēlēties šim līgumam piemērojamos tiesību aktus pat tad, ja līguma klauzulu, kas attiecas uz šo izvēli, ir izstrādājis darba devējs un darbinieks to ir tikai akceptējis.**

[Paraksti]